

DET KONGELIGE
UTENRIKSDEPARTEMENT

Utenriksministeren

Kontroll- og konstitusjonskomiteen
Stortinget
0026 Oslo

12. mars 2008

Terrorangrepet mot hotell Serena i Kabul 14. januar 2008. Svar på spørsmål

Det vises til brev fra Kontroll- og konstitusjonskomiteen av 7. mars 2008 der komiteen ber om svar på ytterligere tre spørsmål som ledd i sin behandling av saken.

Vedlagt følger svar på spørsmålene.

Med hilsen

Jonas Gahr Støre

Terrorangrepet mot hotell Serena i Kabul 14. januar 2008. Svar på spørsmål fra Stortingets kontroll- og konstitusjonskomité av 7. mars 2008

1. *Hvilke type sikkerhetsopplegg har utenriksministere fra andre NATO-land rundt seg når de besøker Afghanistan? Er det stor forskjell på dette og slik det legges opp fra norsk side? Er det vanlig å reise sivilt eller militært?*

De fleste andre NATO-land har tilsvarende sikkerhetsopplegg som Norge ved besøk av sine utenriksministre til Afghanistan. Reisene til Kabul foregår normalt i sivil regi der afghansk politi har hovedansvaret for sikkerheten, med støtte fra de polititjenestemenn som ledsager ministeren og eventuelt også fra ISAF. Transport foregår i sivile pansrede biler og utenriksministrene innlosjeres normalt i ambassadørens residens eller på hotell. Ved besøk utenfor Kabul, ivaretas sikkerheten normalt av det regionale stabiliseringslag (PRT) med ansvar for området. Både transport og innlosjering skjer da i militær regi.

2. *Hvilke omlegginger er gjort i Utenriksdepartementet når det gjelder krisehåndtering, opplæring av personell, rutiner med mer i etterkant av erfaringene med tsunamien?*

Utenriksdepartementet har etter tsunamikatastrofen i 2004 bygget opp en ny kriseorganisasjon med tilhørende opplærings- og øvingsopplegg. Kriseorganisasjonen er særlig innrettet mot kriser som involverer et større antall nordmenn og er ment å støtte opp under hjelpeinnsatsen i regi av lokale myndigheter og hjelpeorganisasjoner.

UDs kriseorganisasjon har bistått nordmenn ved flere kriser de senere år, som under terroranslaget i London sommeren 2005, orkanen Katrina i USA høsten 2005 og Libanonkrisen sommeren 2006. UDs krisehåndteringsapparat forbedres løpende på bakgrunn av erfaringer og lærdommer fra disse og andre krisesituasjoner.

UDs krisehåndteringsapparat er betydelig styrket i etterkant av tsunamien i 2004. Endringene er basert på tilrådingene i St. meld nr. 37 (2004-2005), egne lærdommer så vel som som erfaringer og råd fra nærstående land, andre departementer, forsvaret, politiet og Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap. Det organisatoriske kriseoppsettet er forandret, det er ansatt nye medarbeidere med spesialkunnskap om krisehåndtering og det er utarbeidet et helt nytt plan- og instruksverk for utenriks-tjenesten. Videre gis opplæring og øvelser en langt mer fremtredende plass enn tidligere på alle nivåer i utenriks-tjenesten.

Dagens kriseorganisasjon bygger på et skille mellom strategisk og operativt nivå, i tråd med prinsippene for moderne kriseledelse. Det strategiske nivå består av UDs politiske ledelse og strategisk ledelse på øverste embetsnivå ledet av utenriksråden. De har det overordnede ansvar for håndtering av kriser.

Det operative nivå ledes i Oslo av enten ledelsen i den involverte avdeling eller av krisestabssjef, dersom det besluttes å etablere krisestab.

Det operative ansvar på krisestedet ledes av ambassaden, ved ambassadøren eller den han bemyndiger. Til grunn for den operative krisehåndteringen ligger stasjonens planverk som omfatter både risiko- og sårbarhetsanalyser og krise og evakueringsplaner. Kristestabens medlemmer går i beredskapsturnus og skal til enhver tid kunne stille i UD's krisesentral på én times varsel. Også ambassadene har krisevaktordninger. Det er etablert faste utrykningsteam i Oslo som skal kunne reise til det kriserammede området på seks timers varsel. I UD's kriseoppsett inngår det faste liaisonkontakter fra Forsvarsdepartementet, Politidirektoratet og Sosial- og helsedirektoratet. Også utrykningsteamene omfatter personer med særlig kjennskap til og erfaring fra krisesituasjoner.

Høsten 2007 ble alle sider ved UD's arbeid for sikkerhet, beredskap, krisehåndtering og konsulær bistand lagt i samme fagseksjon. Det har resultert i at departementets innsats på disse områdene er blitt bedre integrert og mer effektiv, spesielt i krisens første fase.

UD's krisepanverk er tilpasset den nye kriseorganisasjonen og understøtter denne. Planverket ble oversendt Kontroll- og konstitusjonskomiteen 25. februar d.å.

I tillegg til departementets overordnede planer og instruksjer, har utenriksstasjonene utarbeidet egne risiko- og sårbarhetsanalyser samt beredskaps- og evakueringsplaner tilpasset de lokale forhold. Både det overordnede planverket og de lokale planene oppdateres i tråd med nye utfordringer og lærdommer.

Opplæring i krisehåndtering tilbys alle ansatte i utenriksstjenesten og er obligatorisk for UD's aspiranter og de ansatte som inngår i departementets beredskapsorganisasjon. Krisehåndtering har siden 2005 inngått som fast post på UD's årlige lederkonferanse, som samler både stasjonssjefene og departementets øverste ledelse.

Sikkerhet, beredskap og krisehåndtering inngår også som del av stasjonssjefenes obligatoriske opplæringsprogram før utestasjonering. Noe mindre omfattende kurs er obligatorisk også for alle andre som reiser ut. Samtlige som inngår i krisestaben får opplæring i beredskapsarbeid og krisehåndtering med spesiell vekt på deres funksjoner.

Krisestabssjefene møtes månedlig for å drøfte erfaringer fra krisestabsarbeidet og diskutere hvordan dette kan forbedres. Samtlige som inngår i krisestaben har et årlig møte der de sammen med utenforstående krisehåndteringsekspertter diskuterer erfaringer og forbedringsmuligheter i UD's kriseorganisasjon.

Det øves jevnlig på krisehåndtering både i UD og ved utenriksstasjonene. UD planla og ledet fem øvelser i Norge og tolv heldagsøvelser ved utenriksstasjonene i 2007. I tillegg

kommer øvelser stasjonene gjennomførte på eget initiativ. UD deltar også i større samøvelser med andre departementer, og var i 2007 involvert i tre slike.

I all øvelsesvirksomhet legges det stor vekt på at både stasjonssjefen, andre utsendte og lokalt ansatte deltar, og at erfaringer og lærdommer inkorporeres i det lokale planverket og meldes til UD slik at også andre dra nytte av dette.

3. *Hvilken opplæring har tjenestemenn i utenriktjenesten generelt i forhold til sikkerhetsforholdsregler, førstehjelp, krisehåndtering? Gis det noen spesialopplæring ved tjeneste i risikoområder? Gis det noen spesialopplæring for de som reiser på tjenestereiser til risikoområder? Ble det gitt noen spesiell opplæring utover informasjonsmøtet ved ankomst for utenriksministeren eller den øvrige delegasjonen som var med på besøket i Afghanistan?*

Som det fremgår ovenfor, er opplæring i sikkerhet, beredskap og krisehåndtering obligatorisk for stasjonssjefene og andre som inngår i UD's beredskapsorganisasjon, både ute og hjemme. Alle andre UD-ansatte har tilbud om deltakelse på slike kurs.

Som følge av den økte vekt som er lagt på krisehåndtering etter tsunamien, får nå aspirantene i tillegg til den mer generelle kriseundervisningen også opplæring i bl.a. personellsikkerhet, kriseledelse og krisepsykologi. Førstehjelpskurs er obligatorisk for alle aspiranter og et tilbud til øvrige ansatte.

Det gjennomføres årlige kurs for sikkerhetsledere ved utestasjonene. I 2007 ble det gjennomført tre slike kurs, hver av én ukes varighet og med om lag 25 deltakere pr. kurs.

Utenriksdepartement arrangerer videre såkalte kollegastøttekurs, basert på tilsvarende kurs i politiet. Disse kursene gir grunnleggende kunnskap om og ferdighetstrening i hvordan man kan støtte kolleger og andre som har vært utsatt for alvorlige hendelser. Kursene tilbys alle stasjoner, men stasjoner i særlig utsatte områder gis prioritet.

UD samarbeider nå med Forsvarets sanitet om å utvikle et utvidet førstehjelpskurs for personell som skal til særlig utsatte områder. I tillegg arbeides det med kurs som skal gjøre de ansatte bedre rustet til å komme best mulig ut av en eventuell gisselsituasjon samt kurs omkring sikkerhetstiltak knyttet til improviserte sprenglegeméer (IEDs). Disse kursene vil tilbys alle ansatte ved særlig utsatte stasjoner.

Utover informasjonsmøtet for pressen og det forberedende møtet for utenriksministeren og hans delegasjon, ble det ikke gitt noen spesiell informasjon eller opplæring om beredskap og sikkerhet ved ankomst til Kabul.